

Natural Farming: Concept, Prospects & Relevance

ਕੁਦਰਤੀ ਖੇਤੀ: ਸੰਕਲਪ, ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰਥਕਤਾ

ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਔਲਖ

ਮੋਬਾਈਲ ਨੰ: 9888350044

ਈ-ਮੇਲ: aulakhcs@pau.edu

ਪਿਛੋਕੜ

ਖੇਤੀਬਾੜੀ : 10,000 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ

- 20 ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੱਧ ਤੱਕ - ਜੈਵਿਕ/ ਰਵਾਇਤੀ
- 20 ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਮੱਧ - ਸੁਧਰੇ ਬੀਜ, ਸਿੰਚਾਈ ਸਾਧਨ, ਖਾਦਾਂ /ਖੇਤੀ ਰਸਾਇਣ ।

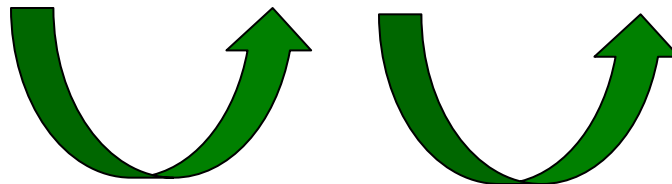
ਪਰ ਕਿਉਂ ?

ਅਨਾਜ ਦੀ ਲੋੜ,

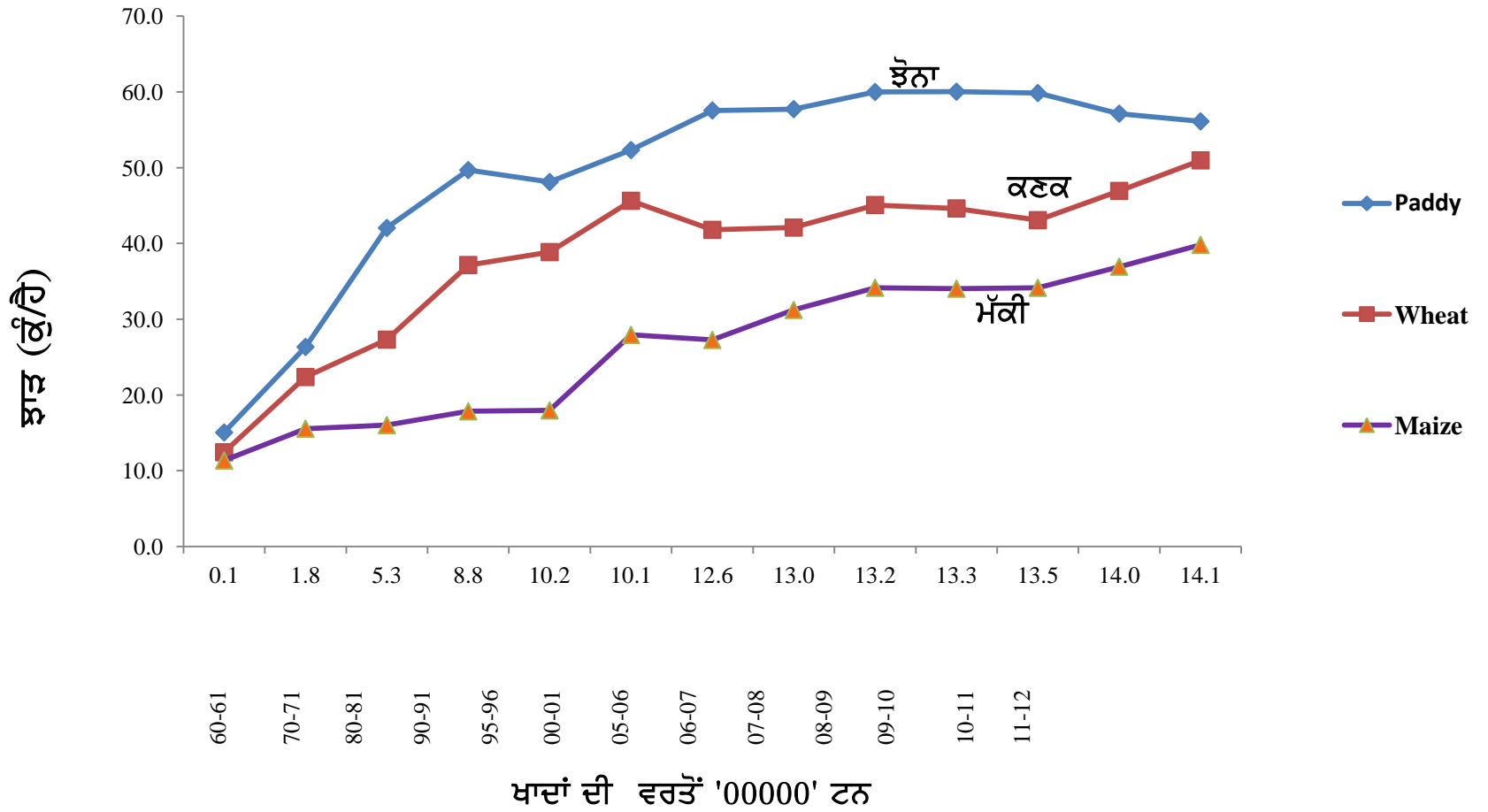
Modern agriculture

Organic food

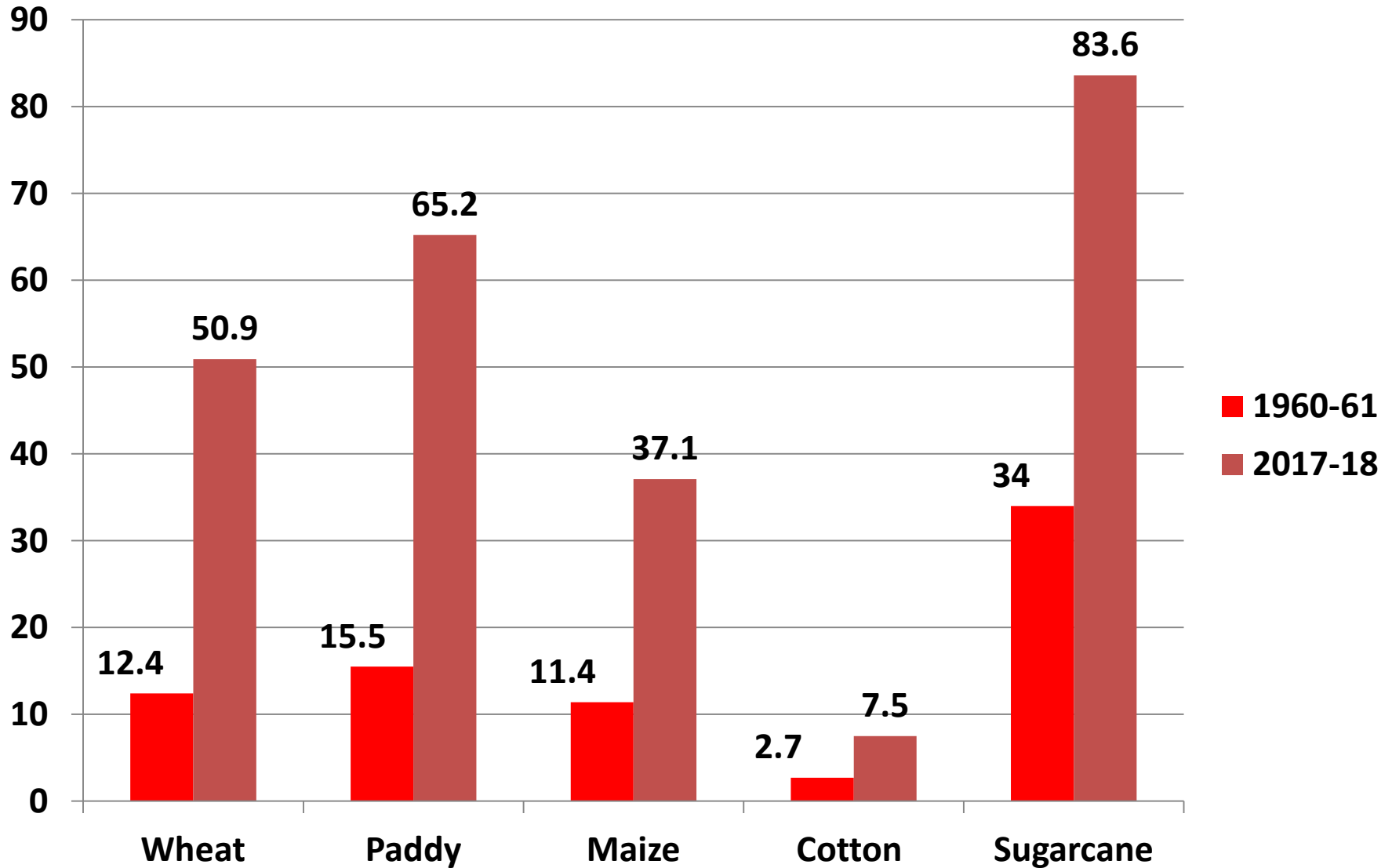
Organic Farming

ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਝਾੜ

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਔਸਤ ਝਾੜ (ਕੁੰ/ਹੈਕਟੇਅਰ)

*Sugarcane yield: t/ha

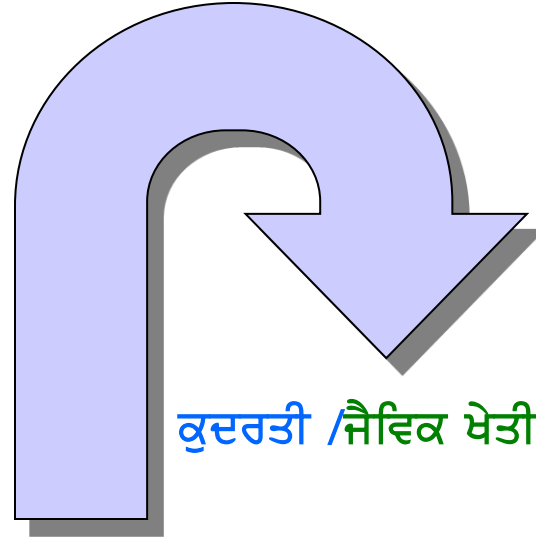
ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀ - ਇੱਕ ਝਾਤ

- ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਵਰਤੋਂ / ਪਾਣੀ ਦਾ ਖਰਾਬ ਹੋਣਾ
- ਖੇਤੀ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਅਤੇ ਬੇ-ਵਕਤੀ ਵਰਤੋਂ/ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਅੰਸ਼
- ਸਿਰਫ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ / ਖੁਰਾਕੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ
- ਜੈਵਿਕ ਵਿਭੰਨਤਾ ਵਿੱਚ ਕਮੀ
- ਮਿੱਤਰ ਕੀੜਿਆਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ

ਕੁਦਰਤੀ/ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ?

ਮਾਡਰਨ ਖੇਤੀ

- ➔ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਿਹਤ
- ➔ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੰਭਾਲ
- ➔ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਹਤ - ਜੈਵਿਕ ਮੰਡੀ

OF Modi.mp4

ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਆਰਗੈਨਿਕ ਫਾਰਮਿੰਗ ਹੈ ਕੀ ?

- ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ।
- ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੋ ਸਕੇ।

NF Components

Four pillars:

1. **Beejamrit**

2. *Jeevamrit*

3. *Acchadana-mulching*

4. *Whapasa- moisture*

ਕੁਦਰਤੀ /ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ: ਉਤਪਾਦਨ ਮਿਆਰ

- ਪ੍ਰੀਵਰਤਣ/ਬਦਲਾਅ ਸਮਾਂ
- ਬਫਰ
- ਕਿਸਮਾਂ
- ਬੀਜ
- ਬੀਜ ਦੀ ਸੋਧ
- ਖੁਰਾਕ ਪ੍ਰਬੰਧ
- ਨਦੀਨ ਪ੍ਰਬੰਧ
- ਕੀਟ/ਬਿਮਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ
- ਸਿੰਚਾਈ

ਖੁਰਾਕੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ

- ਰੂੜੀ ਖਾਦ
- ਹਰੀ ਖਾਦ
- ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ - ਖੂੰਹਦ
- ਨਾ ਖਾਣਯੋਗ ਖਲ
- ਕੰਪੋਸਟ
- ਜੀਵਾਣੂ ਖਾਦਾਂ
- ਗੰਡੋਆ ਖਾਦ

ਨਦੀਨ ਪ੍ਰਬੰਧ

- ਟਰੈਕਟਰ/ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਗੋਡੀ
- ਬਿਜਾਈ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹੇਰ-ਫੇਰ
- ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ (ਕਣਕ - ਬਰਸੀਮ/ ਸਰੋਂ)
- ਰਲਵੀ ਖੇਤੀ (ਮੱਕੀ + ਰਵਾਂਹ)
- ਬਿਜਾਈ ਢੰਗ
- ਮਲਚਿੰਗ (ਪਰਾਲੀ)

ਫਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ

- ਘੱਟ ਬਿਮਾਰੀ
- ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ
- ਰਲਵੀਆਂ ਫਸਲਾਂ (ਕਣਕ/ਜੌਂ + ਛੋਲੇ)
- ਬਿਜਾਈ ਦਾ ਸਮਾਂ:
- ਬਾਇਉ ਉੱਲੀਨਾਸ਼ਕ
  - ਟਰਾਈਕੋਡਰਮਾ
  - ਪੀ ਐਸ ਐਫ

ਜੈਵਿਕ ਫਸਲ ਉਤਪਾਦਨ

- ਬਾਸਮਤੀ/ਝੋਨਾ - ਕਣਕ
- ਹਲਦੀ - ਪਿਆਜ਼
- ਮੱਕੀ - ਕਣਕ/ਗੋਭੀ ਸਰੋਂ
- ਸੋਇਆਬੀਨ - ਕਣਕ
- ਮੱਕੀ - ਕਣਕ - ਰਵਾਂਹ (ਚਾਰਾ)
- ਮੱਕੀ - ਆਲੂ - ਪਿਆਜ਼
- ਮੱਕੀ-ਬਰਸੀਮ-ਬਾਜਰਾ/ਮੱਕੀ+ਰਵਾਂਹ (ਚਾਰਾ ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ)

ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੜੀ ?

ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ: ਸਕੂਲ ਆਫ ਆਰਗੈਨਿਕ ਫਾਰਮਿੰਗ

ਪੈਦਾਵਾਰ: ਪੀ ਏ ਯੂ -ਆਰਗੈਨਿਕ ਫਾਰਮਿੰਗ ਕਲੱਬ

ਮੰਡੀਕਰਨ: ?

ਮੰਡੀਕਰਨ

- ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ: ਬਾਇਉ-ਸਵਿਸ - ਐਫ ਬੀ ਆਈ ਐਲ - ਕੂਪ
- ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਸਟਮ:

ਆਪਣੀ ਮੰਡੀ

ਸੰਭਾਵਣਾਵਾਂ:

ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਡੀ

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਾਰਟੀ

ਰਿਟੇਲ ਚੇਨ

ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ

- ਆਰਗੈਨਿਕ ਖੇਤੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਹਲ ਨਹੀਂ
- ਵਧੀਆ ਖੇਤ 'ਤੇ ਘਰ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰਗੈਨਿਕ ਖੇਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ.
- ਜੇ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਡੀਕਰਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋਵੋ ਤਾਂ ਹੀ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰੋ.
- ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਮੰਡੀਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰੋ.
- ਮੁਢਲੀ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਲਵੋ
- ਅੱਧਾ ਏਕੜ = 5 ਲੱਖ ਏਕੜ

ਕੁਦਰਤੀ /ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀਏ ?

- ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਖੇਤ ਚੁਣੋ
- ਘਰ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰੋ (ਲੱਗਭੱਗ 5 ਲੱਖ ਏਕੜ)
- ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਮੰਡੀਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰੋ
- ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਵੋ
- ਜੈਵਿਕ ਅਤੇ ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਮੇਲ (PBW 1 Chapati, JC 4)

ਪੰਨਵਾਲ

